

Az Egri Törvényszék a **1. jogi képviselő (1. székhely)** által képviselt **I.rendű felperes neve (I.r. felperes címe)** I.r. és az **II.r. felperes neve (II.rendű felperes címe)** II.r. felperesnek - a **2. jogi képviselő (2. székhely)** által képviselt **I.r. alperes (I.r. alperes címe)** I.r. , a **3. jogi képviselő (3. székhely.)** által képviselt **II.rendű alperes neve (II.r. alperes címe)** II.r. és az ugyancsak **2. jogi képviselő (2. székhely)** által képviselt **III.r. alperes(III.r. alperes címe.)** III.r. alperes ellen **személyiségi jog megsértése** iránt indított perében meghozta az alábbi

Í T É L E T E T:

A törvényszék megállapítja, hogy a III.r. alperes 2004. január hó 27. napjától kezdődően a **1. számú Megye** megyében élő iskolaköteles, normál képességű cigány (roma) gyermekeket közvetett hátrányos megkülönböztetésben részesíti azon gyakorlatával, hogy a nem kultúra - semleges diagnosztikai eszközök alkalmazásával lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hozva őket diagnosztizálja ezen gyermekeket, kirívóan nagy arányban sajátos nevelési igényűnek.

A törvényszék megállapítja, hogy az I.r. alperes 2004. január hó 27. napjától kezdődően, 2012. december hó 31. napjáig jogelődje mulasztása okán fennálló felelőssége alapján, mint a III.r. alperes és a megyében működő gyógypedagógiai intézmények fenntartója a számára ellenőrzési kötelezettséget előíró jogszabályi rendelkezéseken alapuló intézkedések elmulasztásával fenntartotta a III.r. alperes által megvalósított közvetett hátrányos megkülönböztetést.

A törvényszék megállapítja, hogy a II.r. alperes mint az oktatási ágazat irányítója 2004. január hó 27. napjától kezdődően a számára ellenőrzési kötelezettséget előíró jogszabályi rendelkezéseken alapuló intézkedések, a célzott ellenőrzések elmulasztásával ugyancsak fenntartotta a III.r. alperes által megvalósított közvetett hátrányos megkülönböztetést.

A törvényszék az I-II-III.r. alperest a jogsértés abbahagyására kötelezi.

A törvényszék az I. és II.r. felperesek keresetét ezt meghaladóan elutasítja.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül a Debreceni Ítéletáblához címzett, de az Egri Törvényszéknél négy példányban előterjeszhető fellebbezésnek van helye.

A bíróság tájékoztatja a feleket, hogy az ítéletábla előtti eljárásban az ítélet ellen fellebbezést (csatlakozó fellebbezést) előterjesztő fél számára a jogi képviselő kötelező. A jogi képviselő közreműködése nélkül eljáró fél perbeli cselekménye és nyilatkozata hatálytalan, kivéve - ha a fél pártfogó ügyvédi képviselőt engedélyezése iránt kérelmet terjesztett elő, vagy ha a bíróság a kérelmet egyéb okból is köteles elutasítani. Ha a fél a jogorvoslati eljárásban nem rendelkezik jogi képviselővel, vagy a megszűnt jogi képviselőtől pótlásáról felhívás ellenére sem gondoskodik, a bíróság a fellebbezést hivatalból elutasítja.

A bíróság tájékoztatja a peres feleket, hogy a másodfokú bíróság tárgyaláson kívül bírálhatja el a fellebbezést, ha

- ezt a fellebbezési határidő lejártá előtt a felek közösen kérték,
- ha a fellebbezés csak a kamatfizetésre, a perköltség viselésére vagy összegére, a meg nem fizetett illeték vagy az állam által előlegezett költség megfizetésére vonatkozik, vagy csak az előzetes végrehajthatósággal, a teljesítési határidővel, vagy a részletfizetés engedélyezésével kapcsolatos, továbbá ha csak az ítélet indokolása ellen irányul és a fellebbező fél a fellebbezésben nem kérte tárgyalás tartását.

Ha a fellebbező fél akár a fellebbezésben, akár másodfokú bíróság felhívására, illetve a fellebbező fél ellenfele a másodfokú bíróság felhívására tárgyalás tartását kéri, a fellebbezést tárgyaláson kell elbírálni.

I n d o k o l á s:

A **1. számú Megyei Önkormányzat** megbízása alapján a **1. számú Részvénytársaság** 2013. végén, december hónapban terjesztette elő a Stratégiai program a **1.számú megye** roma társadalom fejlődéséért című összefoglaló jelentését. Az öt főből álló szakértői munkacsoport többek között feldolgozta a vonatkozó statisztikai adatokat, egyben helyszíni bejárásokat is végzett.

Az összefoglaló jelentésnek a **1.számú megye** cigányság lemaradásának a dimenzióit vizsgáló fejezetében a cigányság iskolázottságát és a képzés intézményrendszerét is vizsgálta a szakértői munkacsoport.

Az összefoglaló jelentés tartalmazza azt a megállapítást is, hogy a **1. számú Megye** megyében 4 városban működő speciális iskolákban, **1. számú városban**, **2. számú városban**, **3. számú városban** és **4. számú városban** a romák számaránya kb. 80%.

Az összefoglaló jelentés ugyanakkor megállapítja azt is, hogy a megye területén lévő 118 településen működő iskolák közül 21 iskolában vannak speciális osztályok, valamint fejlesztő osztályok, ezekben az osztályokban, azonban 98%-os a roma gyermekek számaránya.

Az összefoglaló jelentés emellett azt is megállapította, hogy noha a jogszabályok szerint a kiegészítő osztályokba csak olyan gyermekeket lehetett volna átirányítani, akikről egyéni vizsgálat alapján, szakmailag megnyugtató módon bebizonyosodott, hogy értelmi fogyatékosok, a gyakorlatéveken át ennek a minimális feltételnek sem tett eleget.

Ezen utóbbi megállapítással összefüggésben az összefoglaló jelentés az összegzés, koncepció alkotás fejezetben egyértelműen kimondja, hogy minden eszközzel meg kell akadályozni, hogy a nyilvánvalóan nem értelmi fogyatékos roma diákokat eltérő tantervű általános iskolákba irányítsanak, ahelyett, hogy speciális felzárkóztató és nevelőprogramok segítségével a gyerekek beilleszkedését segítenék elő.

2004. január hó 27. napját követően **1. számú Megye neve** megyében mint pedagógiai szakszolgálati intézmény a **1. Pedagógia Szakszolgálat és Szakmai Szolgálat** működött, amelynek fenntartója 2012. december hó 31. napjáig a **1. számú Megyei Önkormányzat** volt.

2013. január hó 1. napjától kezdődően már a **I.r. alperes** gyakorolta a fenntartói jogokat **1. számú Megye neve** megye pedagógiai szakszolgálati intézményei vonatkozásában.

Jelenleg **1. számú Megye neve** megyében ezen szakértői bizottsági tevékenységet a **1. számú Pedagógiai Szakszolgálat és Szakmai Szolgáltató** jogutódja a **III.r. alperes** látja el.

A korábbi intézményfenntartó, a **1. számú Megyei Önkormányzat** a 95/2010. (VI.25.) számú közgyűlési határozattal 2008. április hónapban fogadta el, **1. számú Megye neve** megye közoktatás feladat ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési tervét a 2008. és 2013. közötti időszak vonatkozásában.

Ezen dokumentum megállapítja, hogy **1. számú Megye neve** megyében a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, oktatása három formában valósul meg, önálló gyógypedagógiai intézményekben, a normál iskolákban szervezett speciális tanulócsoportokban, illetve integrált oktatás keretében.

A közoktatás feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési terv

elkészítésének időpontjában **1. számú Megye neve** megyében 9 önálló gyógypedagógiai intézmény működött, közülük 6-nak a **1. számú Megyei Önkormányzat** volt a fenntartója.

Ezek az önálló gyógypedagógiai intézmények az alábbiak voltak:

- az **I.szám alatti Szakiskola,**
- a **2. szám alatti Szakiskola,**
- 3. szám alatti Szakiskola,**
- 4. szám alatti Intézmény,**
- 5. szám alatti Szakiskola és**
- 6. szám alatti Szakiskola**

A **1. számú Pedagógiai Szakszolgálat és Szakmai Szolgáltató** 2007. március 31. napja és 2007. november hó 30. napja között hivatalból indított eljárás keretében ismét megvizsgálta a megye azon gyermekeit, tanulóit, akik vonatkozásában korábban a sajátos nevelési igényt pszichés fejlődési zavar miatt állapították meg.

A **1. számú Pedagógiai Szakszolgálat és Szakmai Szolgáltató** vezetője 2008. január hó 11. napján táblázatban foglalta össze a jogszabály által elrendelt felülvizsgálat vonatkozásában a megyét érintő mutatókat.

Ezen felülvizsgálat alapján a vizsgált gyermekek, illetve tanulók 61%-ánál a sajátos nevelési igény megszüntetésre került.

Ezen felülvizsgálatot megelőzően **1. számú Megye neve** megyében 2004 március, április, illetve május hónapban került sor, az Utolsó Padból Program keretében 62 gyermek felülvizsgálatára.

1. számú Megye megye közoktatás feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési terve 2008 április hónapban azt is megállapította, hogy a **1. számú Megye neve** megyében a szakértői és rehabilitációs bizottság létszáma 2007. évben 4 fővel csökkent létszámleépítések következtében, ami jelentősen nehezíti a munkát.

A **1. számú Megyei Önkormányzat** által elfogadott ugyanezen terv azt is megállapította, hogy a **1. Számú szakértői és Rehabilitációs Bizottság** személyi feltételei már a létszámleépítés előtt sem voltak megfelelőek.

Ezt követően 2009-ben szakszolgálat-esélyegyenlőségi szakértőkkel támogatott felülvizsgálati program került lefolytatásra, amelynek célkitűzése az indokolatlan fogyatékosná minősítés megszüntetése, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók visszahelyezése, továbbá azoknak a szükséges változásoknak az azonosítása volt,

amelyek növelik a diagnosztikai eljárás objektivitását, igazságosságát és törvényességét.

Ezen program keretében összesen 914, 1-3. osztályos, halmozottan hátrányos helyzetű, enyhe fokban értelmi fogyatékosnak minősített tanuló felülvizsgálatára került sor szakszolgálat-esélyegyenlőségi szakértő részvételével.

Az oktatás ágazati irányítójának, az **1. szám alatti Minisztérium** a háttérintézménye az **1. szám alatti nonprofit gazdasági társaság**

Ezen társaság adta ki 2010-ben az Indokolatlan fogyatékosná minősítés kockázatát konzerváló tényezők, jelentés egy programról című munkaanyagot, mely munkaanyagot a társaság esélyegyenlőségi igazgatóságának az indokolatlanul fogyatékosná minősítés visszaszorítása érdekében létrehozott munkacsoportja készítette el uniós projekt keretében.

A jelentés bevezető része megállapítja, hogy az indokolatlan fogyatékosná minősítés problémája napjaink oktatási rendszerében még mindig jelen van és az indokolatlanul fogyatékosná minősítés kockázatát elsősorban a diagnosztikai folyamat hiányosságai kompenzálják.

A még 1949-ben megalkotott Wechsler intelligencia skála gyerekeknek (WISC) intelligencia teszt, először 1974-ben, másodszor 1991-ben, harmadszor pedig 2003-ban került felülvizsgálatra, ezen utóbb felülvizsgált intelligencia teszt megnevezése WISC-IV. Ezen intelligencia teszt négy index eredményét méri, ezek a szóbeli megértés, az észlelési intelligencia, a memória és a feldolgozási sebesség.

A WISC-IV. intelligencia teszt standardizálása Magyarországon az **2. számú gazdasági társaság** bevonásával került sor, a tesztfelvételek, 2006 májusától, 2007 júliusáig tartottak, az intelligencia teszt adatai az érintett gyermekek országos reprezentatív mintáján alapultak.

2008-ban az országban működő valamennyi szakértői és rehabilitációs bizottság térítésmentesen megkapta a már standardizált WISC-IV. intelligencia tesztet.

A **1. számú Pedagógiai Szakszolgálat és Szakmai Szolgáltató** 15 db WISC-IV intelligencia tesztet kapott.

Ezen intelligencia teszt magyarországi standardizálása során a mintavétellel érintett gyermekek 8,6 %-a volt roma származású.

A WISC-IV intelligencia teszt 6 éves kor felett alkalmazható, azonban már a

személyiségi per során a Támop 3.4.2.B uniós projekt keretében 2015. évben Magyarországon is standardizálásra került a Wechsler óvodás és kisiskolás intelligencia teszt (WPPSI-IV), amely két és hat hónaptól, 7 év és 7 hónapos korig alkalmazható.

Ezen utóbbi intelligencia tesztből is kapott a **III.r. alperes** egy darabot.

Az **1. non-profit gazdasági társaság** által 2010 évben összeállított jelentés problémaként tárta fel, hogy a szakértői vizsgálatoknál a szakmai és törvényes szabályokkal ellentétesen igen magas arányban nem volt jelen orvos, a 914 vizsgálat felében ugyanis nem volt orvos a vizsgáló teamben. 11 megyében csak a gyermekek vizsgálatának felében vettek részt orvosok is, ezek közül a legrosszabb az arány **1. számú Megye neve** megyében volt, ahol csupán a vizsgált gyermekek 2%-ának került sor akként a vizsgálatára, hogy azon orvos is részt vett.

Ugyanakkor a jelentés megállapította, hogy a két megyében az érintett tanulók vizsgálatára a jogszabályi előírásoknak megfelelően került sor, őket orvosból, pszichológusból és gyógypedagógusból álló 3 tagú team vizsgálta felül.

A II.r. alperes háttérintézménye által összeállított jelentés azt a megállapítást is tartalmazza, hogy megválaszolatlan kérdés, hogy amennyiben a bizottságok rendelkeznek a megfelelő vizsgálóeljárással miért nem használják azt rendszeresen, de legalábbis a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében minden alkalommal. Ezzel összefüggésben a jelentés **1. számú Megye** megye vonatkozásában azt állapította meg kérdőíves felmérés alapján, hogy csupán a gyermekek 3 %-át tesztelték WISC-IV. intelligencia teszt segítségével, kultúrafüggetlen eljárással.

A jelentés megállapítása szerint Budapesten **2. számú megye neve**, **3. számú megye neve** és **4. számú megye neve** megyékben nem voltak olyan tanulók, akiknek a felülvizsgálata alapján módosult volna a besorolásuk, a megyék többségében a mobilitás csupán egy-két tanulóra vonatkozott, magas számban **5. számú megye neve** megyében, **6. számú megye neve** megyében, **7. számú megye neve** megyében, **8. számú megye neve** megyében és **1. számú Megye** megyében változott ezen tanulóknak a besorolása, amely **1. számú Megye** megyében 7 gyermeket, a felülvizsgált gyermekek 17%-át érintette.

Ugyanakkor maga a jelentés javaslatokat is megfogalmazott, mégpedig a szakértői rehabilitációs bizottságok ellenőrzése vonatkozásában is, tartalmazta azt a megállapítást, hogy az Oktatási Hivatal minden tanévben ellenőrizze a szakértői bizottságok tárgyi és személyi feltételei jogszabályban előírtaknak való megfelelését, helyszíni ellenőrzés vagy dokumentumanyag elemzés keretében, és szűrőpróbákkal

azt is ellenőrizze, hogy a gyermekek vizsgálatában betartják-e a szakmai protokoll diagnosztikus kritériumait.

Ezen nyilvános jelentést a II.r. alperes háttérintézménye készítette, de a nyilvános jelentés elérhető volt az országban valamennyi szakértői és rehabilitációs bizottságot fenntartó megyei önkormányzat, így az I.r. alperes számára is.

A személyiségi perben a felperesek 2010. szeptember hó 21. napján terjesztették elő a keresetlevelet, amelyben a **1. számú Megyei Önkormányzatot**, I.r. alperesként az **2. számú Minisztériumot** II.r. alperesként **1. számú miniszter neve** , III.r. alperesként míg a **1. számú Pedagógiai Szakszolgálat és Szakmai Szolgáltató** IV.r. alperesként jelölték meg.

Az első fokú eljárás során a felperesek **1. számú miniszter neve** az oktatási ágazatért felelős minisztérium miniszterével mint magánszeméllyel szemben előterjesztett keresetüktől elálltak, a pert a felperesek és **1. számú miniszter neve** III.r. alperes vonatkozásában a törvényszék meg is szüntette.

Az első fokú eljárás során ugyanakkor a törvényszék mind az I.r. , mind a II.r. , mind pedig a III.r. alperesi jogi személy vonatkozásában jogszabályi rendelkezéseken alapuló jogutódlást állapított meg, ezért a törvényszék érdemi döntést a személyiségi perben az I.r. alperessel, a II.r. alperessel, és a III.r. alperessel szemben hozott (**13. határozatszám ., 14. határozatszám . és 15. határozatszám** alatti végzések).

A keresetlevél benyújtását követően hozta meg 2013. január hó 29. napján az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéletét a Horváth és Kiss kontra Magyarország ügyben.

Horváth István és Kiss András 2006. november hó 13. napján terjesztett elő keresetlevelet a **5. számú megye neve** Megyei Bíróságon, amelyben azt a tényt állították, hogy a **5. számú megye neve** Megyei Szakértői és Rehabilitációs Bizottság hátrányos megkülönböztetést alkalmazott velük szemben és etnikai, roma származásuk alapján enyhén értelmi fogyatékosnak minősítette őket.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt folyamatban volt ügygel érintett személyiségi perben a **5. számú megye neve** Megyei Bíróság még 2009. május hó 27. napján hozott ítéletet.

A személyiségi perben I. beavatkozó és **2. beavatkozó** egyaránt beavatkozás iránti kérelmet terjesztett elő a felperesek pernyertességének előmozdítása érdekében, azonban a törvényszék 47, illetve 48. sorszám alatti nem fellebbezhető végzésekkel a magánszemély és a jogi személy beavatkozás iránti kérelmét egyaránt elutasította.

I. beavatkozó és **2. beavatkozó** alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben egyrészt kérték, hogy az Alkotmánybíróság a két alaptörvényellenes végzést semmisítse meg, másrészt az Alkotmánybíróság mint alaptörvényellenes jogszabályt a Pp.56.§ (3) bekezdését is semmisítse meg, harmadrészt az Alkotmánybíróság a Pp.155/A.§ (2) bekezdése alapján kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást a 2000/43. EK tanácsi irányelv 7.§ 1 cikkének értelmezése iránt az Európai Unió Bírósága előtt.

Az Alkotmánybíróság eljárása jelenleg is folyamatban van.

A II.r. alperes, ezért a per tárgyalásának felfüggesztése iránti kérelmet terjesztett elő, kérelmét azonban a törvényszék 76. sorszám alatti végzésével elutasította.

A törvényszék a tényállást a felek előadása, **1. tanú , 2. tanú, 3. tanú , 4. tanú , 5. tanú , 6. tanú** tanúk vallomása, valamint a rendelkezésére álló okirati bizonyítékok alapján állapította meg.

A felperesek keresetükben kérték, hogy a törvényszék állapítsa meg, hogy a III.r. alperes 2004. január hó 27. napjától kezdődően elsősorban a kultúra és társadalmi osztályfüggő mérési eszközök és eljárások alkalmazásával a megyében lakó és iskolaköteles normál képességű, ám speciális iskolákban, illetve tagozaton oktatott cigány gyermekeket etnikai alapon közvetlenül diszkriminálja, 2012. augusztus hó 31. napjáig enyhe fokban értelmi fogyatékosként (SNIA), illetve egyéb nem szervi eredetű sajátos nevelési igényűként (SNIB), illetőleg 2012. szeptember hó 1. napjától kezdődően sajátos nevelési igényűként diagnosztizálva az Ebtv.8.§ e.) pontjába ütközően.

A felperesek másodlagosan annak megállapítását kérték, hogy a III.r. alperes a megyében lakó cigány gyerekeket 2004. január hó 27. napjától kezdődően közvetetten diszkriminálja az Ebtv.9.§-ában ütközően, amikor a többségi gyermekekre bemért mérési eszközökkel a cigány gyerekek etnikai és szociális sajátosságait figyelmen kívül hagyva diagnosztizálja őket kirívóan nagy arányban sajátos nevelési igényűnek.

A felperesek keresetükben kérték, hogy a törvényszék állapítsa meg, hogy az I.r. alperes 2004. január hó 27. napjától folyamatosan (2012. december hó 31. napjáig a jogelőd jogsértő tevékenysége miatt fennálló felelőssége révén) mint a III.r. alperes, valamint a megyében működő gyógypedagógiai intézmények fenntartója, a vélt vagy valós származás alapján romának tekintendő gyermekek tanulási képességének vizsgálatánál, a vizsgálati módszerek és értékelés szűrőpróbaszerű helyszíni ellenőrzése elmulasztásával, valamint az SNI oktatás megyei rendszerének a gyermekek számának csökkenése és a szakmai fejlődés által megkövetelt szakmai integrációs törekvések ellenére változatlan működtetésével tartja fenn a kereseti pontokban leírt közvetlen, illetve közvetett etnikai alapú diszkriminációt.

A felperesek keresetükben kérték, hogy a törvényszék állapítsa meg, hogy a II.r. alperes mint az oktatási ágazat irányítója 2004. január hó 27. napjától kezdődően a vélt vagy valós származása szerint roma gyermekek tanulási képessége vizsgálatának az esetükben alkalmazott vizsgálati módszerének az értékelés és a vizsgálati eljárás célzott ellenőrzésének elmulasztásával fenntartja a fenti kereseti pontokban leírt közvetlen, illetve közvetett diszkriminációt.

A felperesek kérték, hogy a törvényszék kötelezze az alpereseket a jogsértés abbahagyására is.

A felperesek ugyanakkor a jogsértő helyzet megszüntetésére is kérték kötelezni az alpereseket, kérték, hogy a törvényszék kötelezze a II.r. alperest, hogy mérje és elemezze az új kötelező diagnosztikai eljárásoknak a sajátos nevelési igényűnek minősített gyerekeken belül a roma tanulók arányára gyakorolt hatását, a mérés eredményeit és az eredmények alapján tervezett intézkedéseit az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 5 évig minden év december hó 31. napjáig közölje a felperesekkel is.

Kötelezze az I.r. alperest, hogy a III.r. alperes alkalmazásában álló szakértői bizottsági tevékenységet folytató szakemberek továbbképzésére a II.r. alperes által kidolgozott új diagnosztikai eszközökről, különösen a roma gyermekek indokolatlan fogyatékosná nyilvánítását megelőző eljárások alkalmazásáról, valamint a nemzetiségi adatra vonatkozó önkéntes szülői adatszolgáltatás céljáról, a válaszadás ösztönzését biztosító módszerekről, kötelezze az I.r. alperest arra, hogy a jogerős ítélet kézhezvételét követően azonnal biztosítsa a III.r. alperes számára a kultúrafüggetlen mérésekhez szükséges munkahelyi és diagnosztikai körülményeket. Kötelezze az I.r. alperest, hogy a jogerős ítéletet követő évtől kezdődően évente folytasson le szakmai ellenőrzést a kultúrafüggetlen diagnosztikai módszerek alkalmazásáról és azoknak a speciális oktatásban részesülő gyerekeken belül a roma gyerekekre gyakorolt hatásáról és az ellenőrzés eredményét öt évig minden év december hó 31. napjáig közölje a felperesekkel.

A felperesek kérték az alperesek perköltségben történő marasztalását is (87.sorszám alatti felperesi előkészítő irat).

Az I.r. alperes kérte a felperesek kereseti kérelmeinek az elutasítását és a felperesek perköltségben történő marasztalását (**1. határozatszám** ., illetve **2. határozatszám** alatti előkészítő irat).

A II.r. alperes ugyancsak a felperesek kereseti kérelmeinek az elutasítását és a felperesek perköltségben történő marasztalását kérte (**3. határozatszám.**, **4. határozatszám** ., **5. határozatszám** alatti előkészítő iratok).

A III.r. alperes szintén a felperesek kereseti kérelmeinek az elutasítását és a felperesek perköltségben történő marasztalását kérte (**6. határozatszám** és **7. határozatszám** alatti előkészítő irat).

Az I. és II.r. felperes keresete részben alapos.

I.

Az új Polgári Törvénykönyv a 2013. évi V. törvény 2014. március hó 15. napján lépett hatályba.

A 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptké.) 8.§ (1) bekezdése értelmében az új Polgári Törvénykönyv személyiségi jogok megsértésének szankcióira vonatkozó rendelkezéseit csak a hatálybalépését követően történt jogsértésekre kell alkalmazni.

A személyiségi perben a felperesek 2004. január hó 27. napjától kezdődően kérték megállapítani a jogsértést, azonban az alperesekkel szemben kizárólag a felróhatóságtól független objektív szankciók alkalmazását indítványozták.

A felperesek a jogsértés tényének a megállapítása mellett az alpereseket a jogsértés abbahagyására kérték kötelezni és azt is kérték, hogy a törvényszék a jogsértő helyzet megszüntetésére is kötelezze őket.

Miután a régi Ptk. 84.§ (1) bekezdés a.), b.), c.) és d.) pontja és az új Polgári Törvénykönyvnek a személyiségi jogok megsértésének a felróhatóságtól független szankcióit nevesítő jogszabályi rendelkezései (2:51.§ (1) bekezdés a.), b.), c.) és d.) pontja) lényegében azonos rendelkezéseket tartalmaznak, ezért ugyan a 2004. január hó 27. napja és a 2014. március hó 14. napja közötti időszak vonatkozásában a régi, míg a 2014. március hó 15. napját követő időszak vonatkozásában az új Ptk. hivatkozott jogszabályi rendelkezéseit kellett alkalmazni a személyiségi perben, ennek a körülménynek azonban érdemi jogi relevanciája a fentiek miatt nem volt.

A régi Ptk.75.§ (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, e jogok a törvény védelme alatt állnak.

A Ptk.76.§-a példálózva nevesíti a kiemelten védett személyhez fűződő jogokat, 2004. január hó 27. napjától kezdődően már az egyenlő bánásmód megsértését is.

A hátrányos megkülönböztetés visszaszorítását és az esélyegyenlőség kiterjesztését 8 közösségi jogi irányelv is szabályozta, a közösségi joggal való jogharmonizáció megteremtését szolgálta az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség

előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV.törvény (Ebtv.) megalkotása.

A jogharmonizációval érintett nyolc közösségi jogi irányelv egyike a Tanács 2000/43/EK. irányelve a személyek közötti faji vagy etnikai származásra tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének a végrehajtásáról.

Azonban már ezen törvény megalkotását megelőzően az Alkotmánybíróság a 61/1992. (XI.20.) számú határozatában kimondta, hogy az állam mint közhatalom köteles egyenlő elbánást biztosítani a területén tartózkodó minden személy számára és ebben az összefüggésben nem tehet közöttük különbséget, ugyanis az Alkotmány 70/A.§ (1) bekezdésében megfogalmazott tilalom, amennyiben a különbségtétel sérti az emberi méltósághoz való jogot, kiterjed az egész jogrendszerre.

Az Alkotmány 70/A.§ (1) bekezdése kimondta, hogy a Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

Magyarország Alaptörvénye XV.cikkének (2) bekezdése pedig azt mondja ki, hogy Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

Hivatkozott határozatában azonban az Alkotmánybíróság azt is kimondta, hogy az állam joga, s egyben bizonyos körben kötelezettsége is, hogy a jogalkotás során figyelembe vegye az emberek között ténylegesen meglévő különbségeket is.

Az Alkotmány a művelődéshez való jogot, mint másodlagos alapvető jogot akként szabályozta, hogy egyértelműen kimondta, hogy a Magyar Köztársaság biztosítja az állampolgárok számára a művelődéshez való jogot (70/F.§ (1) bekezdés). Ugyanakkor az Alaptörvény X. cikke is egyértelműen kimondja, hogy Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében a tanulás, valamint a törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát. Emellett az Alaptörvény XI.cikke is kimondja, hogy minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez, ezt a jogot Magyarország az Alaptörvény XI. cikkének (2) bekezdése értelmében a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatás, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával

biztosítja.

A személyiségi perben a felperesek, a **1. számú Megye neve** megyében élő roma származású, általános iskolai tanulmányaikat folytató tanulók vonatkozásában állították, hogy az alperesek megsértették az egyenlő bánásmódhoz való jogukat azzal, hogy ezen roma gyermekeket közvetlen, illetve közvetett hátrányos megkülönböztetésben részesítették.

Ugyanakkor az Alkotmány 67.§ (1) bekezdése azt is kimondta, hogy a Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családjá, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi, erkölcsi fejlődéséhez szükséges.

A gyermekek megfelelő szellemi fejlődésének alapja az állam által biztosítandó és bárki számára ingyenesen hozzáférhető alapfokú oktatás, amelynek jelentősége a gyermekek fejlődése szempontjából kiemelkedő jelentőségű, hiszen a jövőbeli boldogulásukhoz szükséges elengedhetetlenül fontos ismeretek megszerzését kell biztosítani a részükre.

A törvényszék jogi álláspontja szerint az állam alkotmányos kötelezettsége volt, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő normál képességű roma nemzetiségű gyermekek vonatkozásában is gondoskodik a megfelelő szellemi fejlődésükről, ebben az összefüggésben vizsgálta a törvényszék, hogy a perrel érintett időszakban az állam ténylegesen is nyújtotta-e azt a gondoskodást, hogy ezen tanulók, ezen gyermekek részére is a tényleges képességeiknek megfelelő oktatás lehetőségét kínálja, mégpedig az egyenlő bánásmód biztosítása mellett.

Az Alaptörvény Q. cikkének 3. bekezdése kimondja, hogy Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan is elismert szabályait, a nemzetközi jog más forrásai pedig jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

Az Alaptörvény E. cikkének 3. bekezdése értelmében az Európai Unió joga a 2. bekezdés keretei között megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt, ezért a perbeli jogviszonnyal összefüggésben a törvényszék a közösségi jogot az Alaptörvény E.cikkének keretein belül értelmezte.

Emellett a törvényszék a felperesi kereseti kérelmek elbírálásakor figyelemmel volt az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogára is, ugyanis ezen bíróság 2013. január hó 29. napján a Horváth és Kiss kontra Magyarország ügyben megállapította, hogy rendszerhiba miatt, a nyelvi, szociális és kulturális háttér figyelmen kívül hagyásával, a halmozottan hátrányos helyzetű, többségében a cigány etnikumhoz tartozó gyermekeket kimagaslóan nagy arányban diagnosztizáltak értelmi fogyatékosnak.

Emellett az Emberi Jogok Európai Bírósága a Kiss Alajos kontra Magyarország ügyben azt is kimondta, hogy a szellemi fogyatékkal élők vonatkozásában a különben szuverén állam mozgásterét lényegesen szűkebb, ezt a megállapítást azzal összefüggésben tette meg a bíróság, hogy aggályosnak értékelte azt a gyakorlatot, amely az értelmi és a mentális fogyatékosokkal élőket egy csoportként kezelte.

Ezen összefüggés vonatkozásában is értékelte a törvényszék az **1. számú non-profit gazdasági társaság** által 2010 évben elkészített jelentés **1. számú Megye neve** megyét érintő azon megállapítását, hogy **1. számú Megye neve** megyében volt a legalacsonyabb, csupán 2%-os az aránya a vizsgált gyermekek közül azoknak, akiknek a felülvizsgálata során az orvosi team-ben orvos is részt vett, emiatt a törvényszék megítélése szerint is az organikus eredetű, enyhe fokú értelmi fogyatékoság diagnosztikus eleme ezen tanulók vonatkozásában nem is állt rendelkezésre, ugyanakkor az akkor hatályos jogszabályi rendelkezések nem tették lehetővé, hogy a gyermekek empirikus, orvosi szakértői vizsgálat hiányában kerüljenek valamilyen minősítésre, valamilyen státusmeghatározásra kerüljön sor vonatkozásában.

Ennek a körülménynek már csak azért is jogi relevanciája volt, mert a meghallgatott szakértő tanúk előadása alapján megállapítható, hogy a legnagyobb kihívás, a legnagyobb probléma akkor jelentkezett, ha csupán enyhe fogyatékoságú gyermekeket vizsgált a szakértői bizottság.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága által is értékelt személyiségi perben eljáró Legfelsőbb Bíróság a **8. határozatszám** alatti ítéletének indokolásában kimondta, hogy a felperesek a rendszerszintű mulasztással kapcsolatos emberi jogait ért sérelmük miatt az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordulhatnak.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága a Horváth és Kiss kontra Magyarország ügyben megállapította, hogy Magyarország megsértette az első kiegészítő jegyzőkönyv 2. cikkét ugyanezen egyezmény 14.cikkével együttolvasva és kötelezte Magyarországot, hogy a kérelmezők számára együttesen 4.500 Eurót fizessen meg, a kérelmezők vonatkozásában alkalmazott tesztek alkalmatlanságára vonatkozó állításai kivételével a két roma származású fiatalember kérelmét elfogadhatónak nyilvánította, az el nem fogadott kérelem vonatkozásában ugyanakkor az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéletében megjegyezte, hogy ennek okán a kérelmezők indíthattak volna keresetet az oktatási hatóság ellen is.

Jelen személyiségi perben viszont a felperesek II.r. alperesként jelölték meg az oktatás ágazati irányítását ellátó minisztériumot, ezért a perben a törvényszék jogi álláspontja szerint érdemben lehetett vizsgálni, hogy az állam ténylegesen is eleget tett-e a

magyar jogon, a közösségi jogon, illetve a nemzetközi jogon nyugvó kötelezettségeinek.

Az egyenlő bánásmód követelménye ugyan alapvetően negatív kötelezettséget jelent, a kötelezettnek tartózkodnia kell minden olyan magatartástól, amely bizonyos tulajdonságaik alapján sérti egyes személyek, illetve személyek egyes csoportjainak egyenlő emberi méltóságát, azonban az Emberi Jogok Európai Bírósága a Horváth és Kiss kontra Magyarország ügyben meghozott ítéletének 116. pontjában kimondta, hogy akként tekinti, hogy az államnak vannak konkrét pozitív kötelezései a múltbeli diszkrimináció továbbélése és az állítólag semleges tesztekben rejlő diszkriminatív gyakorlat elkerülése érdekében.

Emellett az Emberi Jogok Európai Bírósága már 1982. február 25-én a Campbell és Cosans kontra Egyesült Királyság ügyben kimondta, hogy az első kiegészítő jegyzőkönyv 2. cikkében a tiszteletben tartani kifejezés többet jelent mint tudomásul venni vagy tekintetbe venni, ezen felül pedig egy alapvetően negatív intézkedés esetében az állam részéről bizonyos pozitív kötelezettséget sugall.

A törvényszék a Magyarország által aláírt és ki is hirdetett nemzetközi szerződések alapján is arra a meggyőződésre jutott, hogy a személyiségi perben annak vizsgálata során, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő roma nemzetiségű tanulóknak általános iskolai tanulmányaik során sérült-e az egyenlő bánásmódhoz való joguk az alapfokú oktatásban a strukturális hiányosságok kiküszöbölése pozitív intézkedések megtételét igényelte, a Magyar Államot az őt terhelő nemzetközi jogi kötelezettségek alapján a megfelelő feltételek megteremtésének pozitív tartalmú kötelezettsége terhelte.

Ebben az összefüggésben vizsgálta a törvényszék, hogy a perbeli jogviszonnyal összefüggésben a személyiségi jog vonatkozásában az egyenlő bánásmódhoz való jog és a pozitív diszkrimináció fogalmakat miként indokolt figyelembe venni.

A törvényszék figyelemmel az Alkotmánybíróság 9/1990. (IV.25.) határozatában foglaltakra is a pozitív diszkrimináció korlátjaként az egyenlő méltóságra való megkülönböztetés tilalmát és az alkotmányban pozitívan is megfogalmazott alapjogokat tekintette.

A perbeli jogviszonnyal összefüggésben mind az I., mind a II.r. felperes rendelkezett perbeli legitimációval az Ebtv. 20.§ (1) bekezdés c.) pontja alapján, ezért törvényesen előterjeszthették a közérdekű keresetet.

A törvényszék a személyiségi perben az alperesi jogi személyek passzív perbeli legitimációját is vizsgálta.

A felperesek által hiányolt kultúra semleges, a cigány etnikumhoz tartozó iskolaköteles gyermekek sajátos igényét is figyelembe vevő vizsgálati módszerek (protokollok) előírása és ennek jogszabályi háttérének a megalkotása az állam feladata.

A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 18.§ (2) bekezdés c.) pontja a pedagógiai szakszolgálatok feladataként határozza meg a szakértői bizottságok tevékenységének a biztosítását is.

Mivel már a személyiségi per során megalkotott jogszabály alapján jelenleg állami intézményfenntartó, az I.r. alperes látja el a közoktatási intézmények, így a pedagógus szakszolgálatok irányítását is, ezért a **1. számú Megye neve** megyei roma gyermekek félrediaosztizálásának a tényére alapított személyiségi perben törvényesen terjesztette elő az I. és II.r. felperes a jogsértés megállapítását célzó kereseti kérelmeit a III.r. alperessel, a **III.r. alperes** szemben, mert a Magyar Állam a jelenlegi struktúrában az állami intézményfenntartó, az I.r. alperes szakmai irányításával működő III.r. alperesi jogi személy törvényes feladatellátásával köteles biztosítani, hogy a **1. számú Megye** megyei roma gyermekeknek is érvényesüljenek a közoktatásban az egyenlő bánásmódhoz való személyiségi jogaik.

A közérdekű keresetet a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező törvényszék bírálta el, a felperesek csak a felrőhatóságtól független objektív szankciók vonatkozásában kérték a törvényszék döntését, kárigényt semmilyen jogcímen nem érvényesítettek az alperesekkel szemben, ezért a törvényszék vizsgálhatta, hogy a perbeli időszakban alkalmazott vizsgálati módszerek nem megfelelőek voltak, a **1. számú Megye neve** megyei roma gyermekek félrediaosztizálásához vezető személyiségi jogsértésként értékelhető-e.

A felperesek közérdekű keresete alapján megindult személyiségi perben a törvényszék a bizonyításnak az Ebtv. 19.§ (1) és (2) bekezdésében meghatározott speciális szabályait alkalmazta, a feleket 33.sorszám alatti végzésével tájékoztatta a perben érvényesülő speciális bizonyítási szabályok tárgyában.

Az Ebtv. a foglalkoztatással, a közoktatással, az áruk és szolgáltatások nyújtásával összefüggésben speciális kimentési szabályokat határoz meg, ezért a törvény 7.§ (2) bekezdésében írt általános kimentési szabályok csak akkor alkalmazhatók, ha maga a törvény eltérő szigorúbb vagy enyhébb kimentési szabályokat nem ír elő.

A törvényszék az Ebtv. 23.§ (1) bekezdésében foglaltak figyelembevételével vizsgálta, hogy sérült-e a **1. számú Megye neve** megyében élő roma származású tanulók egyenlő bánásmódhoz való joga az általános iskolai tanulmányaik során.

A széleskörű bizonyítás lefolytatását követően a felperesek 87. sorszám alatti előkészítő iratukban pontosították, módosították kereseti kérelmeiket, ezen felperesi előkészítő irat tartalmazza, hogy a tárgyalás berekesztését megelőzően mely objektív szankciók vonatkozásában kérték a felperesek az alperesek marasztalását.

A szabad bizonyítás alapján a személyiségi perben a felperesek a **9. határozatszám** alatti előkészítő iratuk mellékleteként csatolták a Roma Oktatási Alap részéről elkészített amicus curie beadvány másodpéldányát, ugyanakkor a 2015. március hó 10. napján megtartott tárgyalásra a felperesek tanúként előállították **6. tanú** amerikai oktatáskutatót, akit a törvényszék tolmács útján hallgatott meg.

II.

A felperesek a III.r. alperes mellett ellenőrzési kötelezettségük elmulasztására alapítottnan egyaránt előterjesztettek a jogsértés megállapítását célzó kereseti kérelmet az I. és II.r. alperesek ellen is, ezért a törvényszék az I-II-III.r. alperes vonatkozásában önállóan vizsgálta, hogy fejtettek-e ki olyan magatartást, követtek-e el olyan mulasztást, ami személyiségi jogsértésként értékelhető.

Miután az I.r. alperesnek mint állami intézményfenntartó jogi személynek, valamint a II.r. alperesnek, mint az oktatási ágazatért felelős minisztériumnak az esetleges felelőssége járulékos jellegű, feltételezi, hogy a III.r. alperes ténylegesen is személyiségi jogsértést követett el, ezért a törvényszék először abban a kérdésben foglalt állást, hogy a III.r. alperes, a **III.r. alperes** megsértette-e a **1. számú Megye neve** megyében élő roma származású gyermekek egyenlő bánásmódhoz való jogát.

1. A felpereseknek a III.r. alperessel szemben előterjesztett a jogsértés megállapítását célzó kereseti kérelmei

1/a.) Közvetlen hátrányos megkülönböztetés.

A személyiségi perben a felperesek elsődlegesen az Ebtv.8.§ e.) pontjában foglaltakra alapítottnan kérték a III.r. alperes marasztalását azt a tényt állítva, hogy a III.r. alperes a **1. számú Megye neve** megyében élő iskolaköteles normál képességű, roma származású gyermekeket ezen nemzetiséghez való való vagy vélt tartozásuk miatt közvetlen hátrányos megkülönböztetésben részesítette, etnikai alapon közvetlenül diszkriminálta őket.

A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 2012. szeptember hó 1. napján lépett hatályba, ezen törvény 1.§ (2) bekezdése a törvény egyik céljaként

deklarálja, hogy a köznevelés egészét az egyenlő bánásmód is meghatározza.

A felperesek azonban a keresetlevelet 2010. szeptember hó 21. napján terjesztették elő és az alperesek vonatkozásában a személyiségi jogsértést 2004. január hó 27. napjától kezdődően kérték megállapítani.

A fentiek miatt a személyiségi per tárgyát képező időszak túlnyomó részében a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (Köotv.) volt hatályban, amelynek 4/A.§ (1) bekezdése kimondta, hogy a közoktatás szervezésében, irányításában, működtetésében, feladatainak végrehajtásában közreműködők a gyermekkel, tanulóval kapcsolatos döntéseik, intézkedéseik meghozatalakor, az egyenlő bánásmód követelményét kötelesek megtartani.

Emellett a Köotv. 4/A.§ (5) bekezdése értelmében ezen paragrafus alkalmazása során, az egyenlő bánásmódról szóló törvény rendelkezéseit is alkalmazni kell.

1. számú Megye neve megyében a szakértői bizottsági tevékenységet a perbeli időszakban mint pedagógiai szakszolgálati intézmény a **1. számú Pedagógiai és Szakmai Szolgáltató**, valamint jogutódja a **III.r. alperes** látta el.

1. számú Megye neve megye ezen pedagógiai szakszolgálati intézményei a perbeli időszakban a hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján akkor is kötelesek voltak megtartani az egyenlő bánásmód követelményét, amikor biztosították **1. számú Megye neve** megyében a szakértői bizottsági tevékenység működését.

A felperesek elsődlegesen a közvetlen hátrányos megkülönböztetésre mint jogcímre alapítottan kérték, hogy a törvényszék a III.r. alperes vonatkozásában állapítsa meg a személyiségi jogsértés elkövetését.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt folyamatban volt Horváth és Kiss kontra Magyarország ügyben meghozott ítélet indokolása részletesen tartalmazza a felek érveit, a kérelmezők érvei mellett a Magyar Kormány érveit is.

Az ítélet indokolásának 96. pontja szerint a Magyar Kormány azzal érvelt, hogy a speciális oktatásban részesülő roma gyermekek aránytalanul nagy száma azzal magyarázható, hogy aránytalanul nagy számban vannak jelen abban a társadalmi csoportban, ahol a gyermekek értelmi fejlődésükben meg vannak fosztva a modernizáció jótékony hatásaitól, ezek a tényezők azonban az oktatáshoz való jog vagy az egyezményben biztosított jogok bármelyikének hatályán kívül eső, társadalmi-szociális fejlődési területeket érintenek.

Ugyanakkor a Köotv.10.§ (3) bekezdésének a.) pontja 2003. szeptember hó 1. napjától

kezdődően egyértelműen kimondta, hogy a gyermeknek, tanulónak joga van, hogy a képességeinek, érdeklődésének adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön.

Az elsődleges jogcím a közvetlen, hátrányos megkülönböztetés vonatkozásában körültekintően vizsgálta a törvényszék, hogy az összehasonlítható helyzetben lévő csoportot ténylegesen mely személyek alkotják és az összehasonlítható helyzetben lévő két csoport együttes értékelése alapján ténylegesen is megállapítható-e, az egyenlő bánásmód követelményét is sértő különbségtétel a két csoportot alkotó személyek között, mégpedig akként, hogy az egyik csoport tagjait alkotó személyek védett tulajdonsága, nevezetesen a roma nemzetiséghez történő tartozásuk és a személyiségi perben állított hátrány között oksági kapcsolat áll fenn.

A személyiségi perben a törvényszéknek abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az III.r. alperes az általa tett intézkedésekkel, illetve a hatáskörébe tartozó intézkedések elmulasztásával a **1. számú Megye neve** megyében élő roma nemzetiségű normál képességű gyermekeket tanulói jogviszonyuk fennállása alatt a cigány (roma) nemzetiséghez való tartozásukkal összefüggésben hátrányosan megkülönböztette-e, akként, hogy ezen tanulók a közoktatásról szóló törvényben kifejezetten biztosított jogaik ellenére sem részesülhettek a tényleges képességeiknek megfelelő oktatásban, ami az egyenlő bánásmód követelménye megsértése miatt ezen tanulók személyéhez fűződő jogának megsértését eredményezte.

Az indokolatlan fogyatékosná minősítés kockázatát konzerváló tényezők, jelentés egy programról című munkaanyag összefoglalása a fogyatékosná minősítettek között felülreprezentálva határozta meg a romák mellett a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a gyermekvédelmi szakellátásban elhelyezett tanulókat is.

A perbeli időszakban a tanulók tanulási képességének mérésére általánosan alkalmazott vizsgálati módszerek hiányosságai értelmezhetők az ezen tanulók félrediagnosztizálását eredményező rendszerhibaként, amellyel összefüggésben, illetve a rendszerhiba kiküszöbölésében az államnak Magyarország által is aláírt nemzetközi szerződéseken alapuló kötelezettsége fennállt, a roma tanulók tekintetében is.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága által a Horváth és Kiss kontra Magyarország ügyben is értékelt a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkársága által 2011. decemberében kiadott, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (mélyszegénység, gyermek- szegénység, romák) című dokumentum visszautal a 2007 évben kiadott, a „Legyen jobb a gyermekeknek” nemzeti stratégiára, amely kifejezetten azt hangsúlyozza, hogy az „esélyteremtő oktatási rendszerben függetlenül attól, hogy a gyermek szegénysorsú iskolázatlan

családból származik, rossz minőségű szegregált lakóköri körülmények között él, fogyatékos, migráns, vagy éppen kiemelkedő tehetségű, egész életén keresztül képességeinek, tehetségének megfelelő képzésben kell, hogy részesüljön, anélkül, hogy ezt előítéletek, sztereotípiák, elfogult elvárások vagy hátrányos megkülönböztetés befolyásolná".

A személyiségi jog védelmét szolgáló objektív szankciók alkalmazhatóságához nem kell ugyan felróhatóknak lenni az ezen jogkövetkezményeket eredményező magatartásnak és a közvetlen hátrányos megkülönböztetés mint jogcím vonatkozásában az összehasonlítható helyzetben lévő csoporthoz képest kedvezőtlenebb bánásmódban részesítés tényállási elem, a törvényszék azt állapította meg, hogy a III.r. alperes az Ebtv. 8.§ e.) pontjára alapítottan nem részesítette a **1. számú Megye neve** megyében élő roma nemzetiségű speciális iskolákban, illetve tagozaton oktatót gyermekeket etnikai alapon közvetlen hátrányos megkülönböztetésben, ezért a törvényszék a felpereseknek a III.r. alperessel szemben előterjesztett elsődleges keresetét mint alaptalant elutasította.

1/b.) Közvetett hátrányos megkülönböztetés.

Az Ebtv. 9.§-a értelmében, azonban az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely a 8.§-ban meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat lényegesen nagyobb arányban hoz hátrányosabb helyzetbe, mint amelyben más összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport volt, van vagy lenne közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül, mert az egyenlő bánásmód követelményének a megsértését is eredményező magatartás ugyan semleges feltételeken alapul, ennek ellenére a védett tulajdonságokkal rendelkező csoportot lényegesen nagyobb arányban érinti, mint az ezen csoporttal összehasonlítható helyzetben lévő másik csoportot.

Az Ebtv.20.§ (1) bekezdés c.) pontja alapján két társadalmi szervezet, két alapítvány törvényesen indított személyiségi pert, ugyanis a jogsértés, illetve annak közvetlen veszélye személyek pontosan meg nem határozható csoportját érintette, ezért a törvényszék érdemben vizsgálhatta, hogy az osztott bizonyítás alapján a felperesek valószínűsítési kötelezettségüknek eleget tettek-e.

A törvényszék a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján azt állapította meg, hogy a felperesek a keresetlevélhez mellékelt 16 okirati bizonyíték becsatolásával valószínűsítési kötelezettségüknek eleget tettek, ezért a másodlagos jogcím, a közvetett hátrányos megkülönböztetés vonatkozásában a kimentési bizonyítás kötelezettsége III.r. alperest terhelte.

A törvényszék megítélése szerint a felperesek sikerrel valószínűsítették, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő, a roma nemzetiséghez tartozó normál képességű tanulókat hátrány érte, és a jogsérelmet szenvedő ezen csoport tagja a jogsértés időpontjában rendelkeztek az Ebtv. 8.§-ában meghatározott valamely tulajdonsággal, nevezetesen ezen tanulók egyaránt a roma nemzetiséghez tartoztak.

A sikeres felperesi valószínűsítési bizonyítás folytán az Ebtv. 19.§ (2) bekezdése alapján a III.r. alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a felperesek által valószínűsített követelmények nem is álltak fenn, vagy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, illetve azt, hogy az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.

Az Ebtv.III. fejezete tartalmazza az oktatás és képzés területére vonatkozó speciális jogszabályi rendelkezéseket .

Az Ebtv. 7.§ (2) bekezdése 2007. január hó 1. napjától kezdődően mondja ki, hogy ha e törvény eltérően nem rendelkezik az olyan magatartás, intézkedés, feltétel mulasztás, utasítás vagy gyakorlat nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét,

a.) amely a hátrányt szenvedő fél alapvető jogát másik alapvető jog érvényesülése érdekében elkerülhetetlen esetben korlátozza feltéve , hogy a korlátozás a cél elérésére alkalmas és azzal arányos.

b.) amelynek az a.) pont alá nem tartozó esetekben tárgyilagos megítélés szerint az adott jogviszonnal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka van.

Miután az Ebtv.7.§ (3) bekezdése ugyan csak 2007. január hó 1. napjától azt mondja ki, hogy a 8.§ b-e.) pontja szerinti tulajdonságokon alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetés, valamint jogellenes elkülönítés esetében nem alkalmazható a (2) bekezdés, a törvényszék jogi álláspontja szerint a másodlagos jogcím a közvetett megkülönböztetés tekintetében elvileg az Ebtv.7.§ (2) bekezdése alapján is kimenthette volna magát a III.r. alperes, azonban a törvényszék azt állapította meg, hogy a felperesek által sérelmezett III.r. alperesi magatartása diszkriminatív volt, mert a **1. számú Megye neve** megyében élő roma nemzetiségű normál képességű tanulók alapvető jogával összefüggésben a szükségességi, arányossági tesztnek nem felelt meg, ezért az Ebtv.7.§(2) bekezdés a.) pontjára alapítottan sem lehetett a III.r. alperes kimentése eredményes.

Az Országgyűlés a Gyermek jogairól szóló New Yorkban 1989. november hó 20-án kelt egyezményt az 1991. évi LXIV. törvénnyel hirdette ki.

A Gyermek jogairól szóló New York-i egyezmény 2.cikke kimondja, hogy az

egyezményben részes államok tiszteletben tartják és biztosítják a joghatóságuk alá tartozó gyermekek számára az egyezményben lefektetett jogokat minden megkülönböztetés, nevezetesen a gyermeknek vagy szüleinek vagy törvényes képviselőjének faja, színe, neme, nyelve, vallása, politikai vagy más véleménye, nemzeti, nemzetiségi vagy társadalmi származása, vagyoni helyzete, cselekvőképzetlensége, születési vagy egyéb helyzete szerinti különbségtétel nélkül.

Ugyanezen egyezmény 4.cikke pedig azt mondja ki, hogy az egyezményben részes államok meghoznak minden olyan törvényhozási, közigazgatási vagy egyéb intézkedést, amelyek az egyezményben elismert jogok érvényesüléséhez szükségesek.

Magyarországnak tehát nemzetközi jogon nyugvó kötelezettsége is volt, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő roma nemzetiséghez tartozó gyermekek vonatkozásában is gondoskodjon a megfelelő szellemi fejlődésükről, mégpedig akként, hogy ezen gyermekek részére is a tényleges képességeiknek megfelelő alapfokú oktatás lehetőségét kínálja az egyenlő bánásmód biztosítása mellett.

Ugyanakkor a Rómában 1950. november hó 4. napján kelt az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 1. számú kiegészítő jegyzőkönyvének 14. pontja nem tiltja a tagállamoknak, Magyarországnak sem, hogy bizonyos csoportokat a köztük fennálló egyenlőtlenségének korrigálása érdekében eltérő bánásmódban részesítsenek.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata szerint is a diszkrimináció a relevánsan hasonló helyzetben lévő személyekkel szembeni objektív egyben alapos indok nélkül alkalmazott eltérő bánásmód.

A törvényszék megítélése szerint Magyarország nemzetközi jogon nyugvó kötelezettségei nem zárták ki, hogy a Magyarországon élő roma nemzetiségű tanulók vonatkozásában, így a **1. számú Megye neve** megyében élő, a roma nemzetiséghez tartozó gyermekek tekintetében is „pozitív diszkriminációt” alkalmazzanak, megkíséreljék a ténylegesen fennálló egyenlőtlenségeknek eltérő bánásmóddal történő korrigálását.

Azt, hogy az államnak joga van eltérő bánásmódot nyújtani az esélyegyenlőség biztosítása érdekében az Alkotmánybíróság gyakorlata is alátámasztja, hiszen az Alkotmánybíróság a 61/1992. (XI.20.) számú határozatában kimondta, hogy az állam joga és bizonyos körben kötelezettsége is, hogy a jogalkotás során is figyelembe vegye az emberek között ténylegesen is meglévő különbségeket.

Ugyanakkor nem vitás tény, hogy a „pozitív diszkrimináció” alkalmazhatóságával összefüggésben vizsgálni kell azt, hogy az sértené-e az egyenlő méltóságra való

megkülönböztetés tilalmát vagy valamely az Alaptörvényben pozitívan is megfogalmazott alapjogot.

A törvényszék jogi álláspontja szerint a „pozitív diszkrimináció” alkalmazását a perbeli jogviszonnnyal összefüggésben a hivatkozott két korlát nem zárta ki, nem volt sem a nemzetközi jogon sem a hazai jogon alapuló tiltás, amely kizárta volna, hogy a Magyar Állam a roma nemzetiséghez tartozó gyermekek sajátos nyelvi, szociális és kulturális hátterét is figyelembe vevő vizsgálati módszerek alkalmazását írja elő, megalkotva azt a komplex jogszabályi környezetet, amely a roma nemzetiséghez tartozó gyermekek számára is biztosítja, hogy a tényleges képességeiknek megfelelő oktatásban részesüljenek általános iskolai tanulmányaik során.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága a DH. és társai kontra Csehország ügyben kimondta, hogy az eltérő bánásmód olyan általános szakpolitika vagy intézkedés aránytalanul hátrányos hatásában is megnyilvánulhat, amely semleges megfogalmazása ellenére hátrányosan különböztet meg egy csoportot, egy ilyen szituáció közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősülhet, amihez nem szükséges még a hátrányos megkülönböztetés szándékának a megléte sem.

A törvényszék jogi álláspontja szerint a perbeli jogviszonnnyal összefüggésben sem állt fenn a roma nemzetiséghez tartozó tanulók megkülönböztetésének a szándéka, azonban annak ellenére, hogy a jogi szabályozás látszólag semleges feltételeken alapult, azt eredményezte, hogy a roma nemzetiséghez tartozó tanulókat a ténylegesen alkalmazott vizsgálati módszerek lényegesen nagyobb arányban hozták hátrányosabb helyzetbe, mint a velük összehasonlítható helyzetben lévő csoport tagjait, ezért a törvényszék indokoltnak tartotta a közvetett hátrányos megkülönböztetés megállapítását az alábbiak miatt.

A személyiségi perben a törvényszék megítélése szerint a felperesek az osztott bizonyítás alapján az őket terhelő valószínűsítési kötelezettségüknek az általuk előterjesztett okirati bizonyítékokkal eleget tettek.

A törvényszék megítélése szerint a felperesek által a bizonyítási eljárás során benyújtott alábbi három okirati bizonyíték egyértelműen alátámasztotta, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő, a roma nemzetiséghez tartozó tanulókat, az ezen nemzetiséghez tartozásuk miatt érte hátrány, a felperesek valószínűsítették, hogy a perbeli időszakban a nem kultúra - semleges diagnosztikai eszközök alkalmazása nem biztosította, hogy a roma nemzetiségű normál képességű tanulók is a tényleges képességeiknek megfelelő oktatásban részesülhessenek általános iskolai tanulmányaik során, amiatt, hogy a szakértői bizottságok ezen gyermekeket kirívóan nagy arányban diagnosztizálták sajátos nevelési igényűnek.

A 2003. december hónapban a **1. számú Részvénytársaság** által elkészített stratégiai program a **1. számú Megye neve** megyei roma társadalom fejlődéséért című összefoglaló jelentés bevezetése alapján megállapítható, hogy a személyiségi per korábbi I.r. alperese a **1. számú Megye neve** Megyei Önkormányzat megbízása alapján készült mégpedig mint programdokumentum.

Az 5 főből álló szakértői team egyik tagja oktatási szakértő volt, a szakértők pedig, amellett, hogy helyszíni bejárásokat is végeztek feldolgozták a statisztikai adatokat is, ezért a törvényszék megítélése szerint az összefoglaló jelentés egyértelműen alkalmas volt annak dokumentálására, hogy a perbeli időszakot megelőzően a korábbi intézményfenntartó milyen jogszabályi környezetben és miként biztosította a roma nemzetiségű tanulók alapfokú oktatását.

Az összefoglaló jelentés megállapította, hogy **1. számú Megye neve** megyében a cigányok szám aránya meghaladja az országosát, emellett településenkénti bontásban, táblázatos formában feltünteti, hogy a megye városaiban és községeiben mennyi az önkormányzatok által megadott becsült számaránya a roma lakosoknak.

Az összefoglaló jelentés azt állapította meg, hogy a **1. számú Megye** megye négy városában működő speciális iskolák tanulói közül a romák számaránya kb.80% és azt is megállapította, hogy **1. számú Megye** megye 118 települése közül 21 településen működik speciális, valamint fejlesztőosztály is, ezekben az osztályokban a roma gyermekek számaránya 98%.

A törvényszék megítélése szerint ezen számarányok miatt is az összefoglaló jelentés összegzése egyértelműen kimondja, hogy minden eszközzel meg kell akadályozni, hogy a nyilvánvalóan nem értelmi fogyatékos roma diákokat eltérő tantervű általános iskolákba irányítsanak, ahelyett, hogy speciális felzárkóztató és nevelőprogramok segítségével a gyermekek beilleszkedését segítenék elő.

A törvényszék álláspontja szerint az I.r. alperes jogelődje megbízásából, szakemberek bevonásával készített összefoglaló jelentés megállapításai egyértelműen alátámasztották, hogy a perbeli időszakot megelőzően a **1. számú Megye** megyében élő roma nemzetiségű tanulók, az összehasonlítható helyzetben lévő csoport tagjaival szemben jóval a számarányukat meghaladóan tanultak speciális iskolákban, illetve a normál iskolák speciális osztályaiban, valamint a fejlesztő osztályaiban.

A törvényszék emellett figyelemmel volt a 95/2010. (VI.25.) közgyűlési határozattal a **1. számú Megye neve** Megyei Önkormányzat által elfogadott **1. számú Megye neve** megye közoktatás feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési tervében foglaltakra is, amelyet a 2008. és 2013. közötti időszak vonatkozásában fogadtak el.

Ezen okirati bizonyítékot azzal összefüggésben is értékelte a törvényszék, hogy a perbeli időszakban **1. számú Megye nevében** megyében milyen tárgyi és személyi feltételek mellett működött a szakértői bizottság.

Végül a törvényszék kiemelten értékelte a II.r. alperes háttérintézménye, az **1. non-profit gazdasági társaság** által 2010. évben kiadott Az indokolatlan fogyatékos minősítés kockázatát konzerváló tényezők, jelentés egy programról című munkaanyagot, amelynek megállapításai valószínűsíthetően befolyásolták a két felperest, a két társadalmi szervezetet, hogy éppen **1. számú Megye neve** megyével összefüggésben nyújtottak be közérdekű keresetet.

A munkaanyag bevezetése maga fogalmaz akként, hogy a hét tagú szakmai munkacsoport munkáját és a felülvizsgálati programot a 2004-ben nagy figyelmet keltett, az indokolatlanul fogyatékos minősített tanulók felülvizsgálatára irányuló program folytatásaként akár Utolsó padból 2 programnak is nevezhetnénk.

Az összefoglaló jelentésből a törvényszék megítélése szerint egyértelműen megállapítható, hogy az állam részéről folyamatos kísérletek történtek különböző programok segítségével annak érdekében, hogy az alapfokú oktatással összefüggésben olyan struktúrát, olyan jogszabályi környezetet alakítsanak ki, amely kizárja, hogy normál képességű tanulókat indokolatlanul minősítsenek fogyatékosá.

A nyilvánosságra hozott munkaanyag, a program 2009. július 17-i állapotát, ezért a 2004. január hó 27. napját követő időszak vonatkozásában is alkalmas volt arra, hogy a **1. számú Megye neve** megyét érintő megállapításaival a felperesek eleget tegyenek valószínűsítési kötelezettségüknek.

Ugyanis a munkaanyag **1. számú Megye neve** megye vonatkozásában azt állapította meg, hogy csupán a gyermekek 3%-át tesztelték WISC-IV. intelligencia teszt segítségével, kulturafüggetlen eljárással és **1. számú Megye neve** megyében csupán a vizsgált gyermekek 2%-ának került sor akként a vizsgálatára, hogy azon orvos is részt vett, a megyék közül evonatkozásban a **1. számú Megye neve** megyében volt a legrosszabb az arány.

Miután a törvényszék arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperesek valószínűsítési kötelezettségüknek eleget tettek, azt vizsgálta, hogy a III.r. alperes kimentési bizonyítása sikeres volt-e.

A törvényszék a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján az alábbi bizonyítékok értékelésével arra az álláspontra helyezkedett, hogy a III.r. alperes kimentési bizonyítása eredménytelen volt, ezért a felperesek a III.r. alperessel szemben

előterjesztett másodlagos kereseti kérelmének helyt adott és megállapította, hogy a III.r. alperesi jogi személy 2004. január hó 27. napjától kezdődően a **1. számú Megye neve** megyében élő iskolaköteles normál képességű cigány (roma) gyermekeket közvetett hátrányos megkülönböztetésben részesíti azon gyakorlatával, hogy a nem kultúra-semleges diagnosztikai eszközök alkalmazásával lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hozva őket diagnosztizálja ezen gyermekeket kirívóan nagy arányban sajátos nevelési igényűnek az alábbiak miatt.

Nem vitás tény, hogy a szuverén államnak különböző érdekeket kell figyelembe vennie, amikor jogalkotás útján létrehozza azt a jogszabályi környezetet, amelyben az alapfokú oktatás működik. Nyilvánvalóan eltérő elvárást támaszt az állammal szemben, az alapfokú oktatással összefüggésben az a szülő, akinek a gyermeke ténylegesen is értelmi fogyatékos, az a szülő, akinek a gyermeke csupán tanulási nehézségekkel küzd és az a szülő, akinek a gyermeke kiemelkedő képességű.

Ugyanakkor ugyanezen gyermekek egymástól eltérő etnikai szociális és kulturális eltérő környezetben élnek.

Ennek ellenére az egymással is versengő érdekek között kell az államnak keresnie az egyensúlyt és olyan szervezeti struktúrát, olyan jogszabályi környezetet kialakítani, amely valamennyi tanuló, valamennyi gyermek számára biztosíthatja, hogy a tényleges képességeiknek megfelelő oktatásban részesülhessenek tanulmányaik során.

A bizonyítási eljárás során meghallgatott szakértő tanúk vallomása alapján egyértelműen megállapítható, hogy a legnagyobb szakmai kihívás akkor áll fenn, amikor a szakértői bizottság szakemberei olyan tanulót vizsgálnak, akinek IQ-ja a normál érték és az értelmi fogyatékoság határán mozog.

Magyarországon ez az érték az IQ vonatkozásában 70.

Miután a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján a törvényszék azt állapította meg, hogy a közérdekű igényérvényesítésre jogosult két alapítvány által valószínűsített körülmények fennálltak, az Ebtv.19.§ (2) bekezdés b.) pontja alapján a kimentési bizonyítással összefüggésben a III.r. alperest terhelte annak a bizonyítása, hogy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, ugyanis mint pedagógiai szakszolgálat a perbeli jogviszony tekintetében a III.r. alperes köteles volt megtartani az egyenlő bánásmód követelményét.

A III.r. alperes a **10. szám alatti határozatszám** alatti előkészítő iratban úgy nyilatkozott, hogy a **1. számú Megye neve** megyében a megszűnt SNI státuszok a törvényi és szakmai változásoknak a következményei, nem pedig a félrediaosztizálásnak.

A III.r. alperes törvényes képviselője által előterjesztett előkészítő iratban a III.r. alperes hét iskolaigazgató tanúként történő meghallgatását indítványozta, azonban a III.r. alperest képviselő ügyvédek ezen bizonyítási indítványt nem tartották fenn és az első fokú eljárás során a III.r. alperes a kimentési bizonyítással összefüggésben az őt terhelő bizonyítási kötelezettség ellenére szakértői bizonyítás lefolytatását sem indítványozta.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt folyamatban volt Horváth és Kiss kontra Magyarország ügyben ugyanakkor a kormány akként érvelt, hogy a speciális oktatásban részesülő roma gyermekek aránytalanul nagy száma azzal magyarázható, hogy aránytalanul nagy számban vannak jelen abban a társadalmi csoportban, ahol a gyermekek értelmi fejlődésükben meg vannak fosztva a modernizáció jótékony hatásaitól, és arra is hivatkozott, hogy a kérelmezők nem részesültek eltérő bánásmódban mint a hasonló szociális és kulturális hátránnyal küzdő nem roma gyermekek.

Jelen személyiségi perben a kimentési bizonyítással összefüggésben a III.r. alperes a szabad bizonyítás elve alapján különböző bizonyítási eszközök segítségével bizonyíthatta volna, hogy a felperesek állításával szemben az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta.

Miután III.r. alperes a személyiségi perben az osztott bizonyítás alapján az őt terhelő bizonyítási kötelezettség ellenére további bizonyítási indítványokat nem terjesztett elő ugyanakkor a törvényszék a III.r. alperes által becsatolt okirati bizonyítékok alapján azt állapította meg, hogy a III.r. alperes a kimentési, bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni, ezért a bizonyíthatatlanság következményét a III.r. alperesre hárította.

A személyiségi perben érvényesülő speciális bizonyítási szabályok miatt a törvényszék a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján azokat egyenként és külön-külön is mérlegelve arra a meggyőződésre jutott, hogy a III.r. alperes kimentési bizonyítása eredménytelen volt.

A bizonyítási teher ismeretében a III.r. alperest terhelte a bizonyítási kötelezettség atekintetben is, hogy a felperesi valószínűsítési bizonyítással összefüggésben hivatkozott statisztikai adatokkal szemben a teljes perbeli időszak vonatkozásában **1. számú Megye neve** megye tekintetében akár évenkénti bontásban is előterjesszen olyan szakértői bizottság munkáját tükröző további statisztikai adatokat, amelyek alapját képezhetnék volna egy későbbi szakértői bizonyítás lefolytatásának is.

A 2011. április hó 13. napján megtartott tárgyaláson a felperesek az elsődleges

jogcímmel a közvetlen hátrányos megkülönböztetéssel összefüggésben kérték szakértőként kirendelni **1. szakértő** gyógypedagógust, azonban a per későbbi szakaszában ezen bizonyítási indítványukat nem tartották fenn, ugyanakkor a III.r. alperes szakértői bizonyítás elrendelését nem is kérte.

A felperesek a 2011. május hó 4. napján megtartott tárgyaláson előterjesztett **11. határozatszám** alatti előkészítő iratban konkretizálták, hogy a szakértői bizonyítás lefolytatását milyen szempontok alapján, miként indítványozzák.

Ugyanezen a tárgyaláson csatolták be a felperesek a **12. határozatszám** alatti előkészítő iratot is, amely a törvényszék megítélése szerint ugyancsak olyan számszaki adatokat tartalmazott, amelyeket értékelni lehetett azzal összefüggésben, hogy a felperesek ténylegesen is eleget tudtak tenni az őket terhelő valószínűsítési kötelezettségüknek.

A törvényszék megítélése szerint önmagában azzal, hogy a III.r. alperes hivatkozott rá, hogy munkatársai milyen végzettségekkel rendelkeznek és milyen konkrét képzéseket szereztek nem eredményezhette azt, hogy eleget tett kimentési bizonyítási kötelezettségének avonatközásban, hogy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta.

A kimentési bizonyítással összefüggésben a III.r. alperes, az **1. non - profit gazdasági társaság** által elkészített , Az indokolatlan fogyatékoská minősítés kockázatát konzerváló tényezők, jelentés egy programról című munkaanyag **1. számú Megye neve** megyét érintő negatív megállapításai vonatkozásában érdemi előadást nem is tett.

A törvényszék megítélése szerint a II.r. alperes háttérintézménye által elkészített jelentésben feltárt, **1. számú Megye neve** megyét érintő mind a két hiányosságnak jogi relevanciája is volt azzal összefüggésben , hogy a III.r. alperessel szemben a törvényszék a közvetett hátrányos megkülönböztetést mint az egyenlő bánásmódot sértő gyakorlatot megállapította.

A törvényszék ugyanis a III.r. alperes által a perbeli időszakban követett azon gyakorlatot tekintette közvetett hátrányos megkülönböztetésnek, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő iskolaköteles normál képességű roma gyermekeket nem kultúra- semleges diagnosztikai eszközök alkalmazásával diagnosztizálta kirívóan nagy arányban sajátos nevelési igényűnek.

A jelentés **1. számú Megye neve** megye vonatkozásában megállapította, mégpedig kérdőíves felmérés alapján, hogy a felülvizsgálattal érintett gyermekeknek csupán a 3%-át tesztelték a WISC-IV. intelligencia teszt segítségével, kultúrafüggetlen

eljárással.

A bizonyítási eljárás alapján a törvényszék megállapította, hogy a **1.számú megye** szakértői bizottság is még 2008-ban megkapta a már standardizált WISC-IV. intelligencia tesztet, ennek ellenére a **1. számú Megye neve** megyei roma nemzetiséghez tartozó tanulók vonatkozásában a tényleges képességeiknek megfelelő alapfokú oktatás lehetőségét kínáló WISC-IV. intelligencia teszt helyett más vizsgálati módszert alkalmazott, ezen tanulókat nem kultúrafüggetlen eljárással vizsgálta felül.

Bár erre a személyiségi perben a III.r. alperes nem vitatkozott, de nem vitás tény, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő, a roma nemzetiséghez tartozó gyermekek tanulói jogviszonyával kapcsolatos, a személyhez fűződő jogaik lényeges tartalmát meghatározó jogszabályi rendelkezések több alkalommal és jelentősen változtak a perbeli időszakban.

Ugyanakkor az is nem vitás tény, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő, a roma nemzetiséghez tartozó gyermekek tanulói jogviszonyának teljes tartalma alatt folyamatosan érvényesülő követelmény volt a III.r. alperessel szemben a hátrányos megkülönböztetés tilalma.

A Köotv.4/A.§ (4) bekezdése 2004. január hó 27. napjától kezdődően kimondta, hogy az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének orvoslására az e törvényben szabályozott eljárás keretében kerül sor, azonban a törvényben szabályozott eljárás lefolytatása függetlenül annak eredményétől, nem zárja ki a személyhez fűződő jogok bíróság előtt történő érvényesítésének a lehetőségét.

Az Ettv.12.§-a értelmében azonban, ha a személyhez fűződő jogok megsértése a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvényben előírt kötelezettségek megszegésével valósult meg, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény előírásait kellett alkalmazni.

Bár a perbeli időszakban a perbeli jogviszonnyal összefüggésben a III.r. alperesi jogi személy kötelezettségeit meghatározó jogszabályi rendelkezések gyakran változtak, önmagában ez a körülmény nem eredményezhette a III.r. alperesi kimentési bizonyítás eredményességét.

Alig több mint egy évvel a perbeli időszak kezdete előtt a 2003.évi LXI. törvény folytán 2003. szeptember hó 1. napjától kezdődően a Köotv. a fogyatékos gyermek tanuló kifejezés helyett már a „sajátos nevelési igényű gyermektanuló” kifejezést nevesíti.

Ugyanakkor egészen 2006. december hó 31. napjáig a Köotv.29/b.) pontja értelmében

sajátos nevelési igényű gyermeknek, sajátos nevelési igényű tanulónak minősült az a gyermek, illetve tanuló is, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, illetve tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott volt.

A 2006. évi CXXI. törvény azonban 2007. január hó 1. napjától kezdődő hatállyal a Köotv.29/b.) pontját hatályon kívül helyezte, egyben a tanulási magatartási nehézséggel küzdő gyermek, illetve tanuló fogalmát kiegészítette a pszichés fejlődés zavarai miatt, a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott gyermekkel és tanuló fogalommal, akiket azonban a jogszabályi rendelkezés kivette a sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók köréből.

Ezt követően a 2007. évi LXXVII. törvény szabályozta újra a sajátos nevelési igény fogalmát, azonban ezen törvény egyik rendelkezése folytán a Köotv. 126.§ -a nem is lépett hatályba.

Szintén a 2007. évi LXXVII. törvény módosította, mégpedig 2007. szeptember hó 1. napjától kezdődő hatállyal a Köotv. 121.§ (1) bekezdésének 29/b.) pontját is, akként, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek és tanuló körébe kizárólag azon gyermekeket és tanulókat sorolta, akik a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdenek.

A 2006. évi CXXI. törvény helyett a 2007. évi LXXXVII. törvény 21.§-a állapította meg a Köotv. új 126. § -át, előírva a szakértői és rehabilitációs bizottságoknak, hogy 2007. december hó 31. napjáig hivatalból vizsgálják meg a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési és tanulási folyamatban tartós és súlyos akadályozottság miatt sajátos nevelési igényűvé nyilvánított valamennyi tanulót abból a szempontból, hogy a tanuló valóban küzd-e a megismerő funkciók a vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével, amennyiben igen az viszont visszavezethető-e valamely organikus okra vagy sem.

A 7/2007. (II.13.) OKM rendelet 1.§-a iktatta be a képzési kötelezettségekről és a pedagógiai szakszolgálatokról szóló 14/1994. (VI.24.) MKM rendelet 26/A. §-át, amely előírta, hogy a szakértői bizottságok 2007. március 31. és november 30. között, hivatalból indított eljárás keretében vizsgálják meg azokat a gyermekeket, akiknek a sajátos nevelési igényét korábban pszichés fejlődési zavarként állapították meg.

A 14/1994. (VI.24.) MKM rendelet új 26/A.§ (1) , illetve (2) bekezdését 2008. január hó 13. napjától kezdődően ismét módosította a 43/2007. (XII.29.) OKM rendelet, az új jogszabályi rendelkezés folytán a szakértői bizottságokat az a kötelezettség terhelte, hogy a korábban sajátos nevelési igényűnek nyilvánított tanulók körében a 2007. március hó 31. napja és 2007. július hó 10. napja között ugyancsak hivatalból

lefolytatott vizsgálat eredményei alapján 2007. december hó 31. napjáig, azaz igen rövid határidőn belül állapítsák meg, hogy a sajátos nevelési igény fennállását a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető vagy vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenessége okozta-e, illetve, hogy ezen tanulók vonatkozásában továbbra is fennállnak-e a beilleszkedési, tanulási, illetve magatartási nehézségek.

A sajátos nevelési igény mint jogi tartalmat is hordozó fogalom a perbeli időszakban több alkalommal módosult, ami igen komoly kihívás elé állította a III.r. alperesi jogalkalmazót is.

Ugyanakkor a személyiségi pert nem magánszemélyek, nem a **1. számú Megye neve** megyében élő a roma nemzetiséghez tartozó roma tanulók indították meg és emiatt értelemszerűen a felrőhatóságtól függő szubjektív szankció, a nem vagyoni kártérítés alkalmazhatósága sem merült fel.

A közérdekű keresetet előterjesztő két alapítvány viszont kizárólag a felrőhatóságtól független objektív szankciók alkalmazását kérte a személyiségi perben, indítványozta, hogy a törvényszék többek között a jogsértés tényét is állapítsa meg.

A fentiek miatt, a III.r. alperessel szemben előterjesztett, a jogsértés megállapítását célzó felperesi kereseti kérelem elbírálásával összefüggésben a hivatkozott körülmények jogi relevanciával nem bírtak.

A jogsértés megállapítását célzó felperesi kereseti kérelemmel összefüggésben a törvényszék még az alábbi összefüggéseket is értékelte.

4. tanú a II.r. alperes az oktatás ágazati irányításáért felelős minisztérium szakszolgálati fogyatékoságügyi és köznevelési referense tanúkénti meghallgatása során előadta, hogy a gyermekpszichológus komoly hiányszakma, talán 50 ha van az országban.

Ugyanakkor a **1. számú Megyei Önkormányzat** által 2008-ban elfogadott **1. számú Megye neve** megye közoktatás feladat-ellátási intézményhálózat-működtetési és fejlesztési terve azt a megállapítást tartalmazza, hogy a **1. számú Megye neve** megyében működő szakértői bizottság személyi feltételei már a létszámleépítés előtt sem voltak megfelelőek, ami jelentősen nehezítette a szakértői bizottság munkáját.

A fenti két körülmény ugyan felvetheti azt a kérdést, hogy a perbeli időszakban a **1. számú Megye neve** megyében működő szakértői bizottság anyagi finanszírozása megfelelő volt-e ahhoz, hogy valamennyi jogszabályi rendelkezést betartva működjön, azonban miután az államnak alkotmányos kötelezettsége volt a perrel

érintett időszakban, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő roma nemzetiséghez tartozó tanulók részére is biztosítsa a tényleges képességeiknek megfelelő oktatás lehetőségét és mivel az állam ezen kötelezettsége Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségein is alapult, a **1. számú Megye nevé** megyében élő a roma nemzetiséghez tartozó tanulók részére is az egyenlő bánásmód követelményét biztosító megfelelő tárgyi és személyi feltételek megteremtésének pozitív tartalmú kötelezettsége folytán a III.r. alperes a kimentési bizonyítással összefüggésben eredményesen nem is hivatkozhatott volna a **1. számú Megye** megyében működő szakértői bizottság működését nem vitásan megnehezítő, tőle teljesen független és általa nem is befolyásolható körülményekre.

2.A felpereseknek az I.r. alperessel szemben előterjesztett a jogsértés megállapítását célzó kereseti kérelme.

A személyiségi perben a felperesek állították azt a tény, hogy az I.r. alperes mint intézményfenntartó a III.r. alperes irányításával összefüggésben elmulasztott bizonyos intézkedéseket megtenni, de az I.r. alperessel szemben a felperesek a közérdekű kereset okán nem vagyoni kárigényt értelemszerűen nem támasztottak, csupán a jogsértés megállapítását kérték a törvényszéktől.

A perbeli időszak egésze vonatkozásában a III.r. alperes mint a közoktatás pedagógiai szakszolgálatának az intézménye működött.

2004. január hó 27. napja és 2012. december hó 31. napja között a **1. számú Megyei Önkormányzat** még 2013. január hó 1. napjától kezdődően a **I.r. alperes** gyakorolta a fenntartói jogokat, **1. számú Megye neve** megye pedagógiai szakszolgálati intézményei vonatkozásában.

Mind a két intézményfenntartót közjogi kötelezettség terhelte, hogy közoktatási intézményének a működéséhez szükséges tárgyi, személyi valamint anyagi feltételeket biztosítsa.

Amennyiben az önkormányzati vagy állami intézményfenntartó ezen közjogi kötelezettségének esetleg nem tesz eleget, önmagában ezen mulasztása nem keletkeztet vonatkozásában polgári jogi (személyiségi jogi) felelősséget.

A törvényszék nem közjogi kötelezettségének elmulasztására alapítottnan marasztalta az I.r. alperest, hanem a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján azt állapította meg, hogy az I.r. alperes a számára ellenőrzési kötelezettséget előíró, jogszabályi rendelkezéseken alapuló intézkedései elmulasztásával a III.r. alperes által ténylegesen megvalósított közvetett hátrányos megkülönböztetést fenntartotta az alábbiak miatt.

A korábbi I.r. alperes, a **1. számú Megyei Önkormányzat** a **2. határozatszám** alatti előkészítő iratának mellékleteként 53 okirati bizonyítékot csatolt és megerősítette az ellenkérelmében előadott azon álláspontját, miszerint a Köotv.102.§ (2) bekezdésének d.) pontjában foglaltakra is figyelemmel az intézményfenntartó megyei önkormányzat ellenőrző tevékenysége nem terjedhet ki, a III.r. alperes által meghozott szakmai döntések felülvizsgálatára.

Az állami intézményfenntartó az I.r. alperes a 2013. január hó 1. napját követő időszakokkal összefüggésben érdemi nyilatkozatot nem is tett.

A Köotv. 87.§ (1) bekezdés g.) pontja értelmében a megyei önkormányzat köteles volt gondoskodni a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság tevékenységéről is.

Ugyanakkor a Köotv. 21.§-a szerint a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság is a közoktatás pedagógiai szakszolgálatának az intézménye.

A Köotv. 102.§ (2) bekezdés d.) pontja pedig a fenntartó kötelezettségeként határozza meg azt is, hogy ellenőrizze a közoktatási intézmény működésének a törvényességét.

A korábbi I.r. alperes jogi álláspontjával szemben, azonban a Köotv. 104.§ (1) bekezdés a.) pontja alapján az intézményfenntartó a törvényesség biztosítása érdekében a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság működése mellett a döntéshozatal jogszerűségét is ellenőrizni volt köteles.

A hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján a törvényszék egyértelműen azt állapította meg, hogy az intézményfenntartó az I.r. alperest 2004. január hó 27. napjától kezdődően 2012. december hó 31. napjáig jogelődje mulasztása okán fennálló felelőssége alapján a **1. számú Megye neve** megyében működő szakértői és rehabilitációs bizottság törvényes működéséért polgári jogi felelősség terhelve, ami a személyiségi jog vonatkozásában is értelmezhető.

A korábbi I.r. alperes a **2. határozatszám** alatti előkészítő iratának a mellékleteként olyan vállalkozási szerződéseket mint okirati bizonyítékokat is csatolt, amelyeket azt követően kötött meg, hogy a **1. számú Részvénytársaság** 2003. decemberében előterjesztette A stratégiai program a **1. számú Megye neve** megyei roma társadalom fejlődéséért című összefoglaló jelentést.

A vállalkozási szerződések tanúsítják, hogy a korábbi I.r. alperes a **1. számú Megyei Önkormányzat** kisebbségi, koordinátori és szaktanácsadói feladatok ellátására megyei kisebbségi koordinátort bízott meg.

A korábbi I.r. alperes a **2. határozatszám** alatti előkészítő iratában azt is megjelölte, hogy a megyei kisebbségi koordinátornak mik voltak a feladatai.

Ezen okirati bizonyíték, valamint a korábbi I.r. alperes által csatolt további 57 okirati bizonyíték alapján az a megállapítás tehető, hogy a korábbi I.r. alperes törvényen alapuló ellenőrzési kötelezettségének teljesítése érdekében tett ugyan különböző intézkedéseket, azonban annak ellenére, hogy nem vitásan tudomással bírt arról a tényről, hogy **1. számú Megye** megyében az iskolaköteles normál képességű a roma nemzetiséghez tartozó tanulókat a **1. számú Megye** megyében működő, általa működtetett közoktatási intézmény az ezen tanulókat kirívóan nagy arányban diagnosztizálja sajátos nevelési igényűnek azzal, hogy a Köotv.104.§ (1) bekezdés a.) pontjában biztosított azon jogát, hogy a törvényesség biztosítása érdekében az általa működtetett közoktatási intézmény döntéshozatalának a jogszerűségét is ellenőrizze, fenntartotta a III.r. alperes által ténylegesen megvalósított közvetett hátrányos megkülönböztetést.

Ugyan a II.r. alperes egyik háttérintézménye készített 2010-ben Az indokolatlan fogyatékos minősítés kockázatát konzerváló tényezők jelentés egy programról című munkaanyagot, ezen munkaanyag azonban nyilvános volt és **1. számú Megye** megyét érintően komoly hiányosságokat fogalmazott meg a megyében működő szakértői és rehabilitációs bizottság működésével összefüggésben.

A nemzeti köznevelésről Szóló 2011. évi CXCV. törvény 2012. szeptember hó 1. napján lépett hatályba, ezért a korábbi I.r. alperesnek a **1. számú Megyei Önkormányzat**nak mint jogalkalmazónak csak 3 hónapig kellett alkalmaznia ezen új törvény releváns jogszabályi rendelkezéseit, ezért a törvényszék azt vizsgálta, hogy az állami intézményfenntartó a III.r. alperes a 2013. január hó 1. napját követő időszak vonatkozásában eleget tett-e törvényen alapuló ellenőrzési kötelezettségének.

A nemzeti köznevelésről szóló törvény 48. fejezete a fenntartó kötelezettségeit és jogait határozza meg, míg 49. fejezete kifejezetten a köznevelési intézmény ellenőrzésével kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseket tartalmazza.

A nemzeti köznevelésről szóló törvény 48.§ (1) bekezdésének a.) és b.) pontja értelmében a köznevelési intézmény ellenőrzése lehet a pedagógiai, szakmai és törvényességi is.

A 2013. január hó 1. napját követő időszak vonatkozásában az I.r. alperes az őt terhelő kimentési bizonyítással összefüggésben kifejezetten **1. számú Megye** megye vonatkozásában nem csatolt olyan okirati bizonyítékot, amely azt bizonyította volna, hogy akár pedagógiai, akár szakmai, akár törvényességi ellenőrzést folytatott volna le annak érdekében, hogy megvizsgálja, hogy más megyékhez képest **1. számú Megye**

megyében az iskolaköteles normál képességű a roma nemzetiséghez tartozó tanulókat miért diagnosztizálja kirívóan nagy arányban sajátos nevelési igényűnek a **1. számú Megye** megyében működő szakértői és rehabilitációs bizottság.

A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján a törvényszék azt állapította meg, hogy az I.r. alperes a Köotv.104.§ (1) bekezdés a.) pontjában biztosított, számára a megyében működő szakértői és rehabilitációs bizottság döntéshozatalának a jogszerűsége vonatkozásában is ellenőrzési kötelezettséget előíró jogszabályi rendelkezésen alapuló intézkedéseinek elmulasztásával fenntartotta a III.r. alperes által megvalósított közvetett hátrányos megkülönböztetést.

3.A felpereseknek a II.r. alperessel szemben előterjesztett, a jogsértés megállapítását célzó kereseti kérelme.

A II.r. alperes a felperesek vele szemben előterjesztett kereseti kérelmével összefüggésben 3 előkészítő iratban is igen részletesen kifejtette ténybeli és jogi álláspontját, azonban ezen előkészítő iratokban az alkalmazandó releváns jogszabályi rendelkezések meghivatkozása mellett elsődlegesen országos összefüggésben tett ténybeli előadást.

A személyiségi perben azonban a törvényszéknek kifejezetten azon kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő, iskolaköteles, normál képességű, a roma nemzetiséghez tartozó tanulókkal szemben alkalmazott-e közvetett hátrányos megkülönböztetést a III.r. alperes és ezen közvetett hátrányos megkülönböztetést a II.r. alperes is mint az oktatási ágazat irányítója fenntartotta-e azzal, hogy a számára ellenőrzési kötelezettséget előíró jogszabályi rendelkezésen alapuló intézkedéseit, a célzott ellenőrzések elrendelését elmulasztotta.

A Köotv. 93.§ (1) bekezdés a.) pontja értelmében az oktatási ágazatot irányító miniszter volt köteles kiadni a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának az irányelvét . Ugyanakkor a Köotv.93.§ (2) bekezdése már 1999. szeptember hó 1. napjától kezdődően lehetővé tette országos és térségi és szakmai ellenőrzés elrendelését, pedagógiai-szakmai mérések, átvilágítások elemzések elkészítésének az elrendelését, valamint azt is, hogy felkérje a fenntartót, hogy a fenntartásában lévő nevelési-oktatási intézményben végeztessen szakmai ellenőrzést, pedagógiai, szakmai mérést, átvilágítást, elemzést és ennek eredményéről tájékoztassa.

Ugyanezen jogszabályi rendelkezés azt is kimondta, hogy ha a fenntartó az oktatási ágazatot irányító minisztérium ezen felkérésének esetleg nem tenne eleget a miniszter intézkedésére az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont járhat el.

A 2012. szeptember hó 1. napját követő időszak vonatkozásában a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény alábbi jogszabályi rendelkezései biztosítottak a II.r. alperes részére intézkedési kötelezettséget.

A törvény 77.§ (1) bekezdése szerint az oktatásért felelős miniszter a törvényben meghatározottak szerint látja el a köznevelés ágazati irányítását.

Ugyanakkor a törvény 77.§ (3) bekezdése, akárcsak a Köötv. hivatkozott jogszabályi rendelkezése az oktatásért felelős miniszter számára kifejezetten biztosította azt a lehetőséget, hogy térségi szakmai ellenőrzést is elrendelhessen és felkérhesse a fenntartót, hogy a fenntartásában lévő nevelési-oktatási intézményben végeztesse törvényességi, szakmai ellenőrzést, pedagógiai-szakmai mérést, átvilágítást, elemzést és annak eredményéről tájékoztassa.

Ezen jogszabályi rendelkezés viszont már azt mondja ki, hogy ha a fenntartó a felkérésnek nem tesz eleget, az oktatásért felelős miniszter intézkedésére a hivatal jár el.

A II.r. alperes háttérintézménye az **1. szám alatti nonprofit gazdasági társaság** adta ki 2010-ben Az indokolatlan fogyatékosra minősítés kockázatát konzerváló tényezők, jelentés egy programról című munkaanyagot.

Ezen munkaanyag a törvényt megítélés szerint **1. számú Megye** megye vonatkozásában olyan konkrét hiányosságokat tárt fel, amely egyértelműen indokolta volna, hogy a II.r. alperes a háttérintézmény által feltárt hiányosságok kiküszöbölése érdekében vagy rendelje el a **1. számú Megye** megyében működő szakértői és rehabilitációs bizottság szakmai ellenőrzését vagy pedig kérje fel az önkormányzati, illetve később állami fenntartót, hogy ő végeztesse el törvényességi és szakmai ellenőrzést, amelynek eredményéről tájékoztassa.

A II.r. alperes az őt terhelő kimentési bizonyítással összefüggésben, kifejezetten **1. számú Megye** megye vonatkozásában nem tudott olyan okirati bizonyítékot csatolni, ami bizonyította volna, hogy a **1. számú Megye** megyét érintő szakmai ellenőrzést elrendelte volna vagy az intézményfenntartót felkérte volna, hogy végeztesse törvényességi, szakmai ellenőrzést.

A II.r. alperes annak ellenére nem rendelte el **1. számú Megye** megye vonatkozásában a háttérintézménye által kiadott munkaanyagban is feltárt komoly hiányosságok kiküszöbölése érdekében a célzott vizsgálatot sem közvetlenül, sem közvetetten, hogy az **1. számú nonprofit gazdasági társaság** által elkészített, Az indokolatlanul fogyatékosra minősítés kockázatát konzerváló tényezők, jelentés egy programról

című munkaanyag konkrét javaslatokat megfogalmazó 8. fejezetében kifejezetten javasolta a megyei szakértői és rehabilitációs bizottságok munkájának az ellenőrzésével összefüggésben, hogy az Oktatási Hivatal minden tanévben ellenőrizze a megyei szakértői és rehabilitációs bizottságok tárgyi és személyi feltételeit és szűrőpróbákkal azt is, hogy a gyermekek vizsgálatában betartják-e a szakmai protokoll diagnosztikus kritériumait.

A II.r. alperes háttérintézménye által kiadott munkaanyag a fenti írt javaslatot kifejezetten a megyei szakértői és rehabilitációs bizottságok munkájával kapcsolatban fogalmazta meg, mint az indokolatlan fogyatékosná minősítést kivédő egyik intézkedési javaslatot, miután feltárt problémaként határozta meg azt is, hogy a vizsgáló eszközök szűkössége és sajátosságai pozitív és negatív irányban is befolyásolhatják a vizsgálati eredményeket.

A törvényszék a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján azt állapította meg, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő, iskolaköteles, normál képességű, a roma nemzetiséghez tartozó tanulók vonatkozásában a **1. számú Megye neve** megyében a perbeli időszakban működő szakértői és rehabilitációs bizottság által alkalmazott vizsgálóeszközök negatív irányban befolyásolták ezen gyermekek vizsgálati eredményeit, ami azzal a következménnyel járt, hogy őket lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hozva diagnosztizálták, kirívóan nagy arányban sajátos nevelési igényűnek.

A törvényszék ugyanakkor a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján azt is megállapította, hogy a II.r. alperes mint az oktatási ágazat irányítója azzal, hogy a hivatkozott célzott ellenőrzések elrendelését elmulasztotta, ugyancsak fenntartotta a III.r. alperes által ténylegesen megvalósított közvetett hátrányos megkülönböztetést.

4. A felpereseknek az alpereseket a jogsértés abbahagyására kötelezése iránti kereseti kérelme.

A felperesek a jogsértés megállapítása mellett kérték, hogy a törvényszék az alpereseket a jogsértés abbahagyására is kötelezze, ezen utóbbi objektív személyiségvédelmi eszközt is érvényesítették a személyiségi perben.

A felróhatóságtól független objektív szankciók alkalmazhatóságával összefüggésben nincs jogi relevanciája, hogy a személyiségi jogsértésnek minősülő jogellenes magatartást tanúsító jogi személy jó vagy rosszhiszeműen járt-e el és hogy terheli-e felróhatóság.

Miután a törvényszék a perben azt állapította meg, hogy a III.r. alperes az általa

követelt gyakorlattal személyiségi jogsértést követett el és az I. és II.r. alperes ellenőrzési kötelezettségének elmulasztásával fenntartotta a személyiségi jogsértésként értékelt közvetett hátrányos megkülönböztetést mind az I., mind a II., mind pedig a III.r. alperes vonatkozásában vizsgálhatta ezen utóbbi objektív szankció alkalmazásának az indokoltságát.

Valamely jogsértés abbahagyására kizárólag abban az esetben kötelezhető a jogsértő, amennyiben a személyiségi jogsértésként értékelt jogellenes magatartásával előidézett következmény jelenleg is fennáll.

A törvényszék evonatkozásban arra a jogi álláspontra helyezkedett, hogy miután az I-II-III.r. alperes kimentési bizonyítása eredménytelen volt, az első fokú ítélet meghozatalának időpontjában is fennállónak kell tekinteni, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő iskolaköteles, normál képességű, a roma nemzetiséghez tartozó gyermekek közvetett hátrányos megkülönböztetése, mint a személyiségi jogsértéssel előidézett tényleges következmény jelenleg is fennáll, ezért az I-II-III.r. alperest a törvényszék a személyiségi jogsértés abbahagyására is kötelezte.

5. A felpereseknek az alpereseket a jogsértő helyzet megszüntetésére kötelezése iránti kereseti kérelme.

A felperesek ezen utóbbi személyiségvédelmi eszközzel összefüggésben kereseti kérelmüket többször is módosították, a tárgyalás berekesztését megelőzően a 87. sorszám alatti előkészítő iratban terjesztették elő végleges nyilatkozatukat, hogy az alpereseket a személyiségi jogsértő helyzet megszüntetése érdekében konkrétan mire kéri kötelezni.

A felperesek ezen előkészítő iratukban négy tárgykörben tartották indokoltnak, hogy a törvényszék ne csak a jogsértés abbahagyására kötelezze az alpereseket, hanem konkrét kötelezéssel szüntesse meg a személyiségi jogsértő helyzetet a **1. számú Megye neve** megyében élő, iskolaköteles, normál képességű a roma nemzetiséghez tartozó tanulóknak.

Az I.r. alperes ezen felperesi kereseti kérelemmel összefüggésben azt adta elő, hogy a hatalmi ágak megosztását is sértené, amennyiben a személyiségi perben a törvényszék konkrét kötelezettségek teljesítését is előírná az alperesek irányában.

A felperesek az általuk sérelmesnek tartott, személyiségi jogsértő helyzet megszüntetése iránt olyan keresetet terjesztettek elő, amely konkrét marasztalásra irányult, ezért a jogsértés megszüntetésének módjáról rendelkező ítéleti rendelkezés a Vht.13.§-a alapján végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgálhatott.

Abban az esetben, ha iskolai tanulók hátrányos megkülönböztetése, akár közvetett hátrányos megkülönböztetése is közjogi viszonyban alakult ki a polgári jog a maga szabályozási rendjével nem alkalmas a „szegregáció” felszámolásának, a megszüntetésének módjáról rendelkezni. A hátrányos megkülönböztetés, a közvetett hátrányos megkülönböztetés megszüntetéséhez szükséges intézkedések meghozatala a közjog szférájába tartozik, azaz a kialakult jogsérelem kizárólag közjogi eszközökkel szüntethető meg (BDT.2010.309.).

A törvényszék a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján arra a jogi álláspontra helyezkedett, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő, normál képességű, a roma nemzetiségű gyermekek közvetett hátrányos megkülönböztetése közjogi viszonyban alakult ki, ezért nincs törvényes lehetőség a személyiségi jog sérelem polgári jogi eszközökkel történő megszüntetésére. Ezért a törvényszék a felpereseknek az I.r. alperesi intézményfenntartóval, valamint a II.r. alperesi ágazati irányítóval szemben előterjesztett ezen kereseti kérelmét mint alaptalant elutasította.

Ugyanakkor a törvényszék megítélése szerint az alperesek személyiségi jogsértés abbahagyására kötelezése akként értelmezendő, hogy mivel az oktatásban érvényesülő strukturális hiányosságok kiküszöbölése az állam részéről pozitív intézkedések megtételét igényli és az államot pozitív tartalmú kötelezettség terheli tekintetben, hogy biztosítsa a megfelelő feltételeket annak érdekében, hogy a **1. számú Megye neve** megyében élő, a roma nemzetiséghez tartozó iskolaköteles, normál képességű tanulók is a tényleges képességeiknek megfelelő oktatásban részesülhessenek, a Magyar Államot terhelő ezen a nemzetközi jogon is alapuló kötelezettség teljesítése magában kell, hogy foglalja, hogy célzott intézményfenntartói és ágazati irányítói ellenőrzésnek is garantálják ezen lehetőség tényleges érvényesülését.

III. **Perköltség**

A tárgyi költségfeljegyzési jogot élvező ügyben a felperesek az objektív szankciók alkalmazása mellett nem kérték szubjektív szankció alkalmazását is.

A meg nem határozható pertárgyérték alapulvételével megállapított feljegyzett 36.000 Ft kereseti illetéket a felek személyes illetékmentességére figyelemmel a Magyar Állam viseli 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14.§.

Ugyanakkor a törvényszék figyelemmel a Pp.81.§ (1) bekezdésében foglaltakra is, akként rendelkezett, hogy a felek az ügyvédi (jogtanácsosi) képvisellel összefüggésben felmerült költségeiket saját maguk viselik és a felperesek saját maguk viselik azt a költséget is, ami **6. tanú** előállításával összefüggésben merült fel a részükről.

Eger, 2016. március hó 10. napján

. Román Tamás s.k.
törvényszéki bíró

A kiadmány hitelül: